

STEMMER FRA SIDEN er en artikelserie i STOF, som har fokus på de mennesker, som ikke fagligt arbejder med rusmiddelfeltet, men som alligevel besidder en unik viden, erfaring og indsigt, som man kun kan få, når man oplever feltet fra 'sidelinjen': Dette er fortællingerne fra pårørende og fra tidligere brugere.

I kontrasten mellem lys og mørke er det hele menneske -Interview med Sebastian Klein

Jesper Klein var skuespiller, forfatter og ikke mindst satiriker, som blandt andet var primus motor bag én af Danmarks mest succesfulde musikalske satiregrupper 'Klyderne'. Han døde i 2011, og fem år senere udgav hans søn, tv-vært og foredragsholder Sebastian Klein bogen 'Fra min faders skygge'. En bog, hvor ét af kapitlerne altoverskyggende kom til at dominere mediernes omtale, nemlig kapitlet om Jesper Kleins alkoholforbrug.

AF KARINA LUISE ANDERSEN

Lige da bogen 'Fra min faders skygge' kom på gaden, og medierne begyndte at omtale den, fortrød Sebastian Klein, at han havde skrevet den. For alt, hvad medierne skrev, handlede kun om det ene kapitel – det om alkoholforbruget. Og det var ikke det billede, Sebastian ønskede, omverdenen skulle have af hans far. Hans far var ikke først og fremmest 'alkoholiker'. Han var Jesper, en kreativ og satirisk kunstner, vellidt ven og kollega for mange, kærlig og engageret far til Sebastian, lykkelig ægtefælle til Lykke (Nielsen, skuespiller, red.) og først og fremmest et *helt* menneske med et nuanceret indhold, som Sebastian synes, han havde skrevet en *hel* og nuanceret bog om.

'Da min bog kom på gaden, var der jo simpelthen overskrifter, inden journalisterne overhovedet havde læst den, hvor der stod, at jeg havde haft en dysfunktionel barndom og alt muligt, som slet ikke passede. Fordi jeg har ikke haft en dysfunktionel barndom på nogen som helst måde. Jeg har haft en meget, meget lykkelig barndom! Der fortrød jeg. Der tænkte jeg, at den bog skulle jeg aldrig have skrevet. Hold kæft, hvor var det ærgerligt, at jeg skrev den bog. Fordi det var virkelig så forkert, som noget kunne være,' fortæller Sebastian.

I bogen fylder alkoholforbruget kun ét kapitel, og for Sebastian, som i dag er 45 år, var alkoholen også kun en lille del af den far, han elsker og beundrer. Men det var ikke et kapitel, han nogen sinde overvejede at

undlade i fortællingen om sin far.

'Jeg synes, at det er en del af det at være menneske. At vi har fejl. Altså, at vi har ting, som vi gør forkert. Hvis man vil beskrive et helt menneske, så kan du godt lave et glansbillede, hvor du kun beskriver de gode ting. Men hvis du vil beskrive *mennesket*, så er du nødt til at have nuancerne med, ellers så får du ikke det rigtige billede af et menneske. Fordi nuancerne er med til at male billedet, ellers får du bare et ensfarvet billede. Og for at få lyse sider med er du nødt til at have kontrasten i det mørke. Det er du i bund og grund nødt til, for det er i kontrasterne mellem lys og mørke, at vi kan se det hele menneske,' siger Sebastian og uddyber: 'Det er også meget vigtigt at understrege, at et alkoholmisbrug jo ikke ændrer på ens følelser og ens respekt over for et menneske. Og jeg vil også sige, at der er jo mange, der har det med at gøre det til et tabu. Det er jo også en sygdom, det er jo et stof, man bliver afhængig af på en eller anden måde, så det er meget svært at fordømme mennesker, der har de der ting, det kan man simpelthen ikke. Vi har det meget med at sige, at de er også nogle skiderikker, dem der drikker, og sådan er det jo ikke.'

En fin mand

Jesper Klein drak i perioder af sit liv for meget. Det var han også godt selv klar over, for han forsøgte at skjule det for sin søn. I bogen om sin far beskriver Sebastian en episode, hvor han - efter at være flyttet hjemmefra - en dag ligesom mange andre kommer hjem til sine for-

Sebastian betegner sin barndom som lykkelig med gode forældre

ældre på besøg og går ind ad døren til sin fars kontor, som lå på husets øverste etage. Der når han lige netop at se sin far skynde sig at forsøge at skjule det glas whisky, han sad og var i færd med at drikke.

'Der tænkte jeg, okay, nu har han et problem. Og jeg ved ikke, hvorfor jeg ikke sagde noget til ham, men det gjorde jeg ikke. Og det var nok fordi, at det kom så meget bag på mig også på en eller anden måde. Det er jo et problem, når du gemmer alkohol. Vi ved allesammen, at når man skjuler noget, man gør, så er der en grund til, at man skjuler det,' siger Sebastian og fortsætter: 'Han skjulte ikke som sådan sit misbrug, men han skjulte sit *brug*, og når man skjuler sit *brug*, så er det sgu, fordi man har et *misbrug*, tænkte jeg. Og så er man selv bevidst om, at man har et misbrug. Var jeg gået op på loftet og havde set ham sidde med en drink eller en whisky, eller hvad det nu var, der var i det der glas, så havde jeg seriøst ikke tænkt over det. Men fordi han skjulte det, så tænkte jeg over det.'

Sebastian fortæller også, at Jesper Klein i mange år for sjov havde kaldt sig selv 'Den gamle alkoholiker', når han eksempelvis bestilte drikkevarer på en restaurant: 'Den gamle alkoholiker' skal have en stor øl'. Men det holdt han op med, da det gik op for ham, at der måske var mere sandhed end sjov i det.

'Hvis jeg skal være helt ærlig, så tror jeg, at han drak, fordi han kunne. Han kom jo af meget, meget fattige kår, og for ham var det fint at kunne drikke alkohol. Tænk, hvor fint var det ikke, at de – min mor og far – kunne drikke alkohol, når de havde lyst til det, fordi de havde råd til det. De var vant til fra deres opvækst at være fattige, så det der med at kunne drikke rødvin til maden, det var meget fint. Og det udartede sig. Lige

pludselig blev det rødvin hver dag,' fortæller Sebastian.

Han kan huske, at da han var barn, sagde hans mor på et tidspunkt, at nu blev hun nødt til at drikke noget andet, for ellers kunne hun mærke, hun ville blive afhængig af det, og så begyndte hun at drikke Ribena-saft i stedet. 'Og det gik min far lidt med på, men ikke så meget. Og der tror jeg ligesom, at det skilte færene fra bukkene på én eller anden måde. At han blev simpelt-hen afhængig, og hun gjorde ikke.'

Sebastian betegner sin barndom som lykkelig med gode forældre og ikke mindst en far, han så meget op til og stadig gør. Jesper Kleins alkoholforbrug, som ikke fyldte noget i Sebastians barndom, påvirkede mest hans fars arbejde mere end privatlivet, fortæller Sebastian:

'Hvis han ikke skulle noget i et stykke tid, så brugte han og min mor tiden til at drikke lidt og holde lidt fest eller sådan et eller andet. Men oftest så var han jo sådan én, der skulle noget hver dag, så han skulle jo præstere. Så derfor var det jo svært for ham også at skulle drikke samtidig. Det kunne han jo ikke. Så derfor var det ofte sådan, at når han havde fri i perioder, så var det jo helt legalt, altså, det kunne han jo godt lide, så sad mine forældre og hyggede sig med det, og det var der intet galt med i hverken min optik, hans optik eller min mors optik. Det var jo bare sådan, 'det var da okay'. Hvilket jeg jo egentlig også i dag tænker, at det er, hvis man kan styre det, for så kan man jo styre det,' siger Sebastian og fortsætter: 'Problemet er, når man ikke kan styre det, og der var tidspunkter, hvor han ikke kunne styre det, og hvor det gik galt. Hvor han drak for meget og skulle ting, som han ikke gjorde godt nok på grund af det. Han drak jo også derhjemme, og der var jo også tidspunkter, hvor jeg ved, at min mor var irriteret over,

og ikke mindst en far, han så meget op til og stadig gør.

at han havde drukket for meget, men det var ikke noget, jeg bemærkede. Jeg synes ikke, at jeg i privatlivet gik rundt og tænkte: 'Hold kæft, min far er stiv nu'. Det var jo mest udadtil, vi var bange, også fordi det var sådan et tabu. Så vi var jo så bange for, at nogen skulle finde ud af det, og folk skulle snakke og sådan noget lignende. Hvilket folk garanteret gjorde alligevel, det ved jeg ikke.'

Noget af frygten for, at omverdenen skulle få kendskab til Jesper Kleins alkoholforbrug bundede til dels i hans status som meget kendt. Alle vidste, hvem Jesper Klein var, og han var kendt og beundret som et dybt professionelt og dannet menneske. Et omdømme, som mange mennesker måske har svært ved at forene med et for stort forbrug af alkohol.

'Det var ikke bare, fordi han var et kendt menneske, at vi forsøgte at skjule det. Det var jo også, fordi han havde et ry for at være en meget fin mand, og så syntes vi allesammen, at det var lidt pinligt. Den fine mand, han kan da ikke rende rundt med et alkoholproblem. Og det var bare en meget sjov ting, at sådan tænkte vi. At det måtte ikke hedde sig, og tænk, hvis nu folk holdt op med at ringe og tilbyde ham arbejde, fordi han havde et alkoholproblem. Det ville jo være forfærdeligt, fordi vi vidste, at det var sket med andre inden for hans branche. Der var simpelthen nogle, der var blevet 'personae non grata', fordi de drak for meget. Det er jo et udpræget problem i kunstnerverdenen, at folk drikker.'

Efter at bogen 'Fra min faders skygge' udkom (hvis titel i øvrigt stammer fra en fælles kærlighed til ironi mellem Sebastian og hans far, og hvor Sebastian som barn ofte for sjov "truede" sin far med at ville skrive en bog med netop denne titel), var der flere, der mente, at

sådan kunne man da ikke tillade sig at skrive om sådan et fint menneske, hvilket Sebastian ikke kan forstå:

'For hvorfor skulle han (Jesper Klein, red.) være mindre tilbøjelig til at få et alkoholproblem end andre mennesker? Hvorfor reagerer folk sådan, det er jo egentlig meget sjovt, ikke? Fordi vi tænker, at den fine mand, kunne han virkelig have et alkoholmisbrug? Men det er jo slet ikke sådan, vi skal tænke. Det kan jo ramme alle mennesker.

Det her med hans alkoholforbrug er jo ikke noget, der på nogen måde må svække folks anseelse af ham.

Det ville jeg virkelig være ked af, hvis det gjorde, fordi det mener jeg ikke, at det berettiger til.'

Far og søn

Netop omgivelsernes reaktion på hans fars alkoholforbrug har på mange måder fyldt mere for Sebastian, end selve alkoholforbruget gjorde. Medierne opdagede aldrig Jesper Kleins problematik med alkohol, mens det stod på, beskriver Sebastian i sin bog, selv om de ellers var opmærksomme på alt andet stort og småt i Jesper Kleins og Lykke Niensens liv - og ifølge Sebastian flere gange og på flere måder gik over stregen, særligt da både Jesper og Lykke i den sidste tid af begge deres liv var ramt af sygdom. Men både i professionelt og privat regi var flere mennesker tæt på Jesper Klein begyndt at lægge mærke til hans problem med alkohol, og mange, både hans mor, kolleger og venner, bad Sebastian hjælpe og gøre noget. Det var ikke en rolle, Sebastian brød sig om at blive pålagt som søn.

'Jeg synes ikke, at man kan pålægge børn at have

det ansvar over for deres forældre. Jeg kunne ikke være min fars far og gå ind og tage den rolle, fordi den rolle havde jeg ikke. Den rolle var ikke min i vores forhold. Han var faren, jeg var barnet. Du har jo en funktion i din familie, og det er en meget stor omvæltning, hvis man lige pludselig skal ind og være den voksne over for den, der er ældre end én selv. Så jeg synes, det er meget forkert at forvente det af nogens børn, at de sådan skal tage den rolle over for deres forældre.'

Sebastian var i 20'erne, da Jesper Kleins alkoholforbrug udviklede sig problematisk, og i den alder fylder forældre som regel ikke så meget i deres børns liv, da de – som Sebastian for sjov udtrykker det – ikke har den store "funktion" for et ungt menneske:

'Altså, når man er dér i tyverne, så: Jo mindre problemer, der er med éns forældre, jo bedre. Jeg var fløjet fra reden, og jeg havde ikke fået børn endnu, så mine forældre var jo på nogle områder nærmest ligefrem sådan et 'nødvendigt onde', forstå mig ret,' griner Sebastian og uddyber: 'Forældre har jo en kæmpestor rolle i opdragelsen af børn, og lige så snart man selv får børn, så bliver de jo enormt værdifulde igen som bedsteforældre. De var jo familie, og jeg elskede dem jo højt, men i den alder ville jeg meget hellere være sammen med mine venner eller ude i byen eller sådan et eller andet. Og det faldt så sammen med, at min fars alkoholforbrug udviklede sig til det, man vist kan kalde et misbrug.'

For familien havde Jesper Klein en rolle som patriarken, som alle så op til og havde stor tillid til. Han var et menneske med stor autoritet, og både i sit privatliv og i sine mange-facetterede og kreative virkeområder, professionalismisme og dygtighed ud i mangt og meget udstrålede han en stor kontrol. Derfor følte det også kaotisk for familien, da han ikke kunne udvise den kontrol længere.

'Lige pludselig så ser vi et menneske, som ellers har fuldstændig styr på alting i tilværelsen og var vores... hvad skal man sige... 'go-to-guy'. Når vi havde ét eller andet, vi var i tvivl om, eller noget, som vi tænkte: 'åh nej, hvad skal vi nu gøre ved det her', så var det jo ham, som sagde, at 'det gør vi bare sådan her'. Og så lige pludselig... så var han ikke det længere...,' siger Sebastian og fortæller, at den autoritet, som hans far naturligt havde i alt, hvad han gjorde, også fik indflydelse på den Antabus, han blev tilbudt, da han accepterede at gå i alkoholbehandling:

'Han lærte jo at drikke igennem de der Antabus,

hvilket vist nok er rimelig svært og rimelig skadeligt, men det kunne han åbenbart. Min far var sådan et menneske, at han skulle fandeme nok bestemme, hvad han ville. Og jeg tror, at uanset hvad min mor eller jeg havde gjort, så havde det ikke ændret på det. Og er der noget, man bestemmer over, så er det jo ens eget liv. Det var jo i sidste ende ham, der var tættest på det liv. At det så havde indflydelse på os andre, det er jo så noget andet. Men det var ham, der var chefen over sig selv. Det er der ingen tvivl om.'

Beundringen og kærligheden er ikke svækket

I sidste ende holdt Jesper Klein op med at drikke helt af sig selv, da han blev ramt af et blødende mavesår, som kun hans hustrus hurtige tilkaldelse af hjælp reddede ham fra at dø af. En læge sagde til ham, at nu skulle han stoppe med at drikke, for ellers ville han miste livet. Og så stoppede han. Fra den ene dag til den anden. Og det frustrerede Sebastian. Ikke at hans far stoppede med at drikke. Men at han rent faktisk kunne, da han ville.

'Jeg har ingen bitterhed eller vrede over min fars alkoholforbrug bortset fra, at han rent faktisk stoppede med at drikke. Det synes jeg sgu var irriterende, at han kunne. Det havde han jo sagt til mig før: 'Hør lige her, jeg kan sagtens stoppe', sagde han, 'jeg har bare ikke lyst til at stoppe'. Jeg tænkte 'det er løgn, det kan han sgu ikke', for det troede jeg simpelthen ikke på. Men det kunne han, og det gjorde han, og der tænkte jeg: 'Ej, der kunne du sgu godt have sparet din familie for nogle sorger og noget besvær'. Altså, at der havde vi gået og dækket over ham og bekymret os, og 'det havde vi gerne været fri for, gamle jas'. Så der blev jeg sgu måske lidt sur,' fortæller Sebastian og understreger:

'Men det svækker jo ikke min kærlighed og beundring for det menneske, min far var, at han havde problemer med alkohol. Det kan det aldrig gøre. Men derfor kan jeg godt fortælle om det. Det skal ikke være noget, jeg skal skamme mig over ved ham eller holde hemmeligt. Jeg synes, man må sige det, som det er, uden at det skal svække på hverken kærlighed eller beundring. Det var jo en del af livet på én eller anden måde. Man tager jo sorgerne og glæderne, og man bliver jo ikke sur, fordi éns forældre bliver syge eller sådan noget lignende. Det kan da godt være, at man bliver pissetræt og synes, det er hårdt, men man bliver ikke sur.' ■